

Energetická společnost ve 21. století

Tomáš Ciprovský

Osnova

- 1. Solární výbuch
- 2. Daňová patálie
- 3. Větrné fiasko
- 4. Sankce za trest
- 5. Emisní katastrofa

Překotný rozvoj FVE

- solární boom – 2008 (40 MW), 2009 (465 MW), 2010 (1959 MW)
- nesprávně nastavená výše podpory – nárůst státních výdajů v řádech desítek miliard Kč -> přenastavení výše státní podpory v polovině roku 2010 -> velký tlak na investory, aby byly projekty dokončeny do 31. 12. 2010
- nejednoznačná pravidla, nedostatečná kontrola, udělování licencí od stolu
- následná snaha státu zhojit výsledek -> **desítky trestních kauz**
- nejprve jasné podvody (FVE dokončeno až 2011), poté nejednoznačné kauzy (zejm. otázka revizních zpráv) – problematický přenos judikatury mezi těmito skupinami kauz

Zdanění emisních povolenek

- snaha získat prostředky na zalepení díry ve státním rozpočtu v důsledku -> na konci roku 2010 schválena novela zákona č. 357/1992 Sb. – zdanění bezplatně přidělovaných emisních povolenek (za roky 2011 a 2012) sazbou 32%
- směrnice 2003/87 ES - Článek 10: Způsob přidělování (alokace)
 - *Pro tříleté období počínající dnem 1. ledna 2005 členské státy přidělí alespoň 95 % povolenek zdarma. Pro pětileté období počínající dnem 1. ledna 2008 členské státy přidělí alespoň 90 % povolenek zdarma.*
- položení předběžné otázky SDEU

Rozsudek NSS

- rozsudek NSS ze dne 9. 7. 2015, č. j. 1 Afs 6/2013 - 184 (ŠKO-ENERGO)
 - *Zavedení daně darovací z bezúplatného nabytí emisních povolenek (podle § 6 odst. 8, § 7a a § 14a zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí) je v rozporu s článkem 10 směrnice 2003/87/ES o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ES, pokud nerespektuje 10% horní hranici pro přidělení emisních povolenek za úplatu, kterou stanoví tento článek. Pokud by v dotčeném odvětví (v tomto případě v odvětví energetiky definovaném v souladu s uvedenou směrnicí) dopadlo zdanění na více než 10 % povolenek rozdělených v pětiletém období počínajícím rokem 2008, nebyla by stanovená hranice pro úplatné přidělení emisních povolenek dodržena. V takovém případě by bylo nutno respektovat přímý účinek směrnice 2003/87/ES a zákon o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí v rozsahu, ve kterém podrobuje dani počet povolenek přesahující stanovenou 10% hranici, neaplikovat.*

Výstavba větrných projektů

- výjimky dle § 56 ZOPK
 - (1) Výjimky ze zákazů u památných stromů a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle § 46 odst. 2, § 49 a 50 v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody, povoluje na žádost toho, kdo zamýšlí uskutečnit škodlivý zásah, orgán ochrany přírody. U zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, které jsou předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, lze výjimku podle věty první povolit jen tehdy, pokud je dán některý z důvodů uvedených v odstavci 2, neexistuje jiné uspokojivé řešení a povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany.
 - (2) c) v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti nebo z jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru a důvodů s příznivými důsledky nesporného významu pro životní prostředí
- zásady územního rozvoje ZÚR
 - rozsudek NSS č. j. 1 As 301/2021-150 ze dne 20. 7. 2023

Mezinárodní sankce – aplikační praxe

- v první linii aplikují mezinárodní sankce fyzické a právnické osoby (musí samy vyhodnotit, zda je příslušná transakce v souladu s právními předpisy)
- základní dilema: porušení sankcí vs ztráta obchodní příležitosti
 - v horším případě – u již existujících závazků – porušení sankcí vs smluvní odpovědnost
- důsledky porušení sankcí
 - regulatorní rovina - pokuta + trestní odpovědnost managementu
 - obchodní rovina - ztráta reputace (!), povinnost k úhradě škody

Mezinárodní sankce

- seznamy sankcionovaných osob
 - nejsou kompletní - sankce se vztahují i na právnické osoby kontrolované sankcionovanými osobami, je tedy třeba vždy zkoumat vlastnickou strukturu obchodních protistran, přičemž
 - vlastnická struktura může být dosti komplikovaná (obsahuje kyperské, bermudské právnické osoby atd.)
 - problémem může být vyhodnocení faktické kontroly (např. společnost je vlastněna příbuzným sankcionované osoby)
- věcná působnost
 - legislativní text je často výsledkem politického kompromisu, je třeba jej urychleně vydat, což se promítá v jeho kvalitě - mohou vznikat interpretační potíže (viz příklady dále)

Výklad sankčních předpisů

- Příklad #1: článek 3j odst. 1 nařízení 833/2014:
 - *„It shall be prohibited to purchase, import or transfer, directly or indirectly, coal and other products, as listed in Annex XXII, into the Union if they originate in Russia or are exported from Russia.“*
 - *„Zakazuje se přímo či nepřímo nakupovat, dovážet nebo převádět do Unie uhlí a další produkty uvedené v příloze XXII, pokud pocházejí z Ruska nebo z něj jsou vyvezeny.“*
 - Vztahuje se uvedený zákaz pouze na transakce, jejichž cílovou destinací je EU nebo na veškeré transakce týkající se uhlí?
 - Vztahuje se uvedený zákaz i na kazašské uhlí, které je

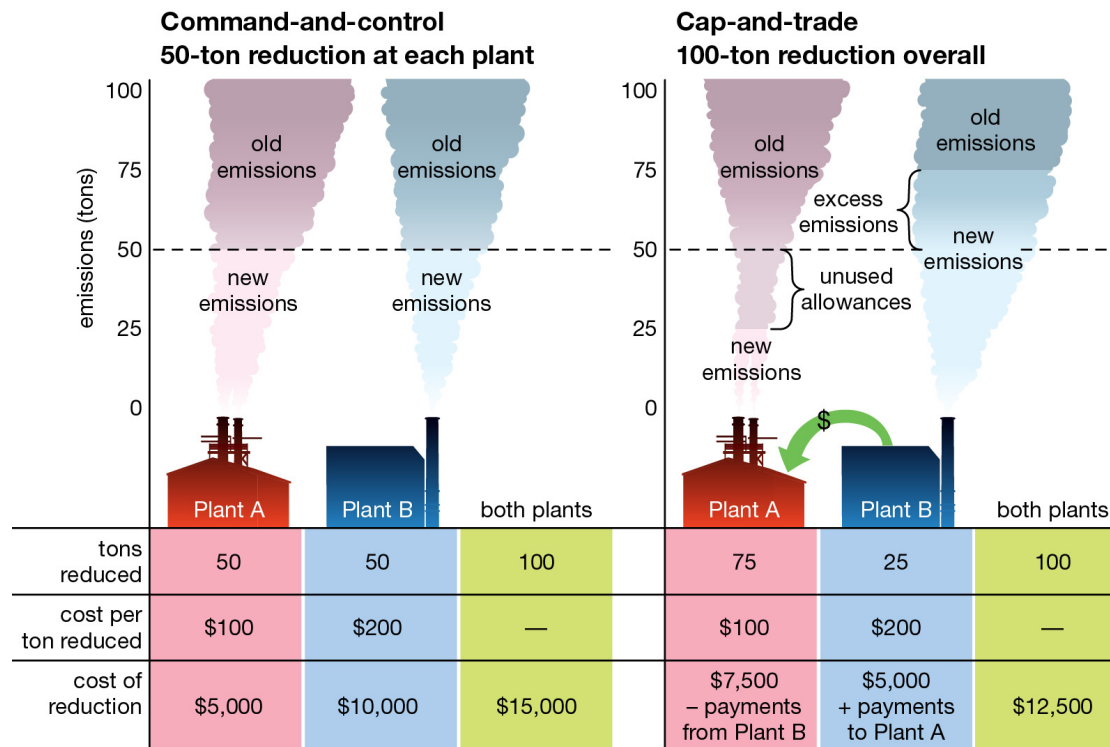
Výklad sankčních předpisů

- Příklad #2: článek 3j odst. 3 nařízení 833/2014:
 - *„The prohibitions in paragraphs 1 and 2 shall not apply to the execution until 10 August 2022 of contracts concluded before 9 April 2022, or ancillary contracts necessary for the execution of such contracts.“*
 - *„Zákazy uvedené v odstavcích 1 a 2 se do 10. srpna 2022 nevztahují na plnění smluv uzavřených před 9. dubnem 2022 nebo doplňkových smluv, které jsou pro plnění takových smluv nezbytné.“*
 - Je-li dopravováno uhlí po moři do EU, co přesně musí být splněno do 10. 8. 2022, aby byla naplněna příslušná výjimka (musí dojít k proclení, k vykládce, k uhrazení kupní ceny...?). Pokud bude uhlí dopraveno do EU před 10.8., je dovolen jeho další transport z přístavu do cílové destinace, pokud by k němu docházelo po tomto datu?

EU ETS – „cap and trade“

- je stanoven limit celkového množství („cap“) skleníkových plynů, které mohou být vypuštěny do ovzduší (= **emisní strop**)
 - tento emisní strop je postupně snižován
- účastníci zahrnutí do systému jsou povinni získat počet emisních povolenek odpovídající jim vypouštěnému množství skl. plynů
 - **emisní povolenka** = jiná majetková hodnota odpovídající právu provozovatele zařízení vypustit do ovzduší ekvivalent 1 tuny CO₂
- za emisní povolenky je nutno platit (zásada „znečišťovatel platí“)
- s emisními povolenkami lze obchodovat („trade“) → trh zajistí, že dojde k redukci emisí tam, kde je to nákladově nejefektivnější

Emisní povolenky – nákladová efektivnost

Emisní povolenky - cena

Mechanismus CBAM

- mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích
 - má postupně nahradit mechanismy řešící únik uhlíku (přidělování emisních povolenek zdarma) – dovozce bude muset zaplatit za uhlík, který byl vyprodukován při výrobě zboží jako kdyby bylo zboží vyrobeno v EU
 - začíná fungovat od roku 2026, týká se cementu, hnojiv, železa a oceli, elektřiny, hliníku, vodíku a výrobků z uvedeného zboží
- jak vyřešit **problém exportu?**
 - nařízení (EU) 2023/956 čl. 30 odst. 5: Každé dva roky od konce přechodného období Komise v rámci své výroční zprávy Evropskému parlamentu a Radě podle čl. 10 odst. 5 směrnice 2003/87/ES posoudí účinnost CBAM při řešení rizika úniku uhlíku u zboží vyrobeného v Unii na vývoz do třetích zemí, které neuplatňují systém EU ETS nebo podobný mechanismus pro stanovení ceny uhlíku. Zpráva zejména posoudí vývoj vývozu Unie v odvětvích, na něž se vztahuje CBAM, a vývoj, pokud jde o obchodní toky a emise obsažené v tomto zboží na světovém trhu. Pokud zpráva dospěje k závěru, že u zboží vyrobeného v Unii na vývoz do třetích zemí, které neuplatňují systém EU ETS nebo podobný mechanismus pro stanovení ceny uhlíku, existuje riziko úniku uhlíku, **Komise případně předloží legislativní návrh na řešení tohoto rizika způsobem, který je v souladu s pravidly Světové obchodní organizace a zohledňuje dekarbonizaci zařízení v Unii.**